

Kysymyksiä ja vastauksia luonnonsuojelulain uudistuksesta

– Mikä on uusi luonnonsuojelulaki?

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi luonnonsuojelulaki. Luonnonsuojelulaki on keskeinen lainsäädännön väline luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Luonnonsuojelulain valmistelussa voimassa olevaa lakia on tarkasteltu läpileikkaavien teemojen kautta. Nämä teemat ovat olleet lajien ja luontotyyppien suojelun vahvistaminen, ilmastonmuutos, luontotiedon hallinta ja luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kannustimet. Lisäksi on valmisteltu ekologista kompensatiota osana luonnonsuojelulain uudistusta. Teematarkastelun puitteissa voimassa olevaa lakia ehdotetaan täydennettävän ja tarkistettavan useassa kohdin. Muutosehdotuksia kohdistuu voimassa olevan luonnonsuojelulain kaikkiin lukuihin ja lisäksi lakiin ehdotetaan eräitä uusia lukuja.

Luonnonsuojelulain avulla voidaan suojella uhanalaisia tai muutoin arvokkaita lajeja, luontotyyppejä, elinympäristöjä sekä laajempia aluekokonaisuuksia. Uusi laki ajantasaistaisi ja vahvistaisi luontokohteiden suojaa, laajentaisi keinovalikoimaa, edistäisi osallistumista ja tiedon saatavuutta sekä tarjoaisi välineitä vapaaehtoisen suojelun edistämiseen. Lisäksi ilmastonmuutoksen vaikutukset sekä saamelaiden oikeuksien edistäminen otettaisiin uudessa laissa nykyistä paremmin huomioon.

ympäristöministeriö

– Mikä luonnonsuojelulain uudistuksen tavoite on?

Tavoitteena on:

- o ajantasaistaa ja selkeyttää luonnonsuojelulakia.
- o parantaa lajien ja luontotyyppien suojelua ja seurantaa.
- o tarkastella luonnonsuojelulain merkitystä osana ilmastonmuutokseen sopeutumista.
- o kehittää vapaaehtoisuuteen perustuvaa ekologista kompensatiota koskevaa toimintamallia ja sen sääntelyä osana luonnonsuojelulakia.
- o tehostaa luonnonsuojelun tiedonhallintaa.
- o edistää luonnonsuojelun kannustavuutta luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi.
- o tarkastella luonnonsuojelulain ja muun ympäristölainsäädännön rajapintoja.
- o täsmentää ja selkeyttää viranomaisten tehtäviä ja varmistaa Luontopaneelin toimintaedellytykset säätämällä siitä laissa.

– Miksi luonnonsuojelulaki päivitetään?

Nykyinen [luonnonsuojelulaki \(1096/1996\)](#) on ollut voimassa vuodesta 1997 alkaen. Vaikka laki on kestänyt aikaa melko hyvin, siihen on tehty useita tarkistuksia. Luonnonsuojelulain toimivuutta ja sen vaikuttavuutta on tarpeen vahvistaa, minkä lisäksi lakia on syytä ajantasaistaa ja selkeyttää.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoite pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa ja saavuttaa YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteet. Hallitusohjelman mukaisesti luonnonsuojelulainsäädäntöä uudistetaan arvioinnin pohjalta. Uudistusta tarvitaan Suomen luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi. Tällä hetkellä lajeistamme joka yhdeksäs ja luontotyypeistämme lähes puolet ovat uhanalaisia.

Luonnonsuojelun toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia luonnonsuojelulain voimassa olon aikana ja myös näköpiirissä oleva kehitys haastaa toimenpiteisiin. Luontotyyppien ja lajien uhanalaisuudesta ja Suomen luonnon monimuotoisuuden tilasta on saatu runsaasti uutta tietoa, ymmärrys ilmastonmuutoksen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle on lisääntynyt, ja muu lainsäädäntö, ohjaukset ja hallinto ovat muuttuneet nykyisen luonnonsuojelulain voimassaoloaikana. Suomen ympäristökeskuksen vuonna 2010 valmistuneen toimivuusarvioinnin mukaan laki kaipaa selkeyttämistä ja toimivuuden vahvistamista. Toimivuusarviointi ajantasaistettiin vuonna 2020, ja siinä todettiin aiemman arvioinnin olevan yhä varsin ajankohtainen. Toimivuusarvioinnin päivityksessä nostettiin esiin myös uusia kehitystarpeita.

– Mistä valmistelumateriaalit löytyvät?

Luonnonsuojelulain uudistuksen taustamateriaalit löytyvät ym.fi:stä ja Hankeikkunasta.

◦ [Perustietoa valmistelusta](#)

Lakiehdotuksesta annetut lausunnot sekä hankkeeseen liittyvät asiakirjat ovat saatavilla Hankeikkunassa.

◦ [Luonnonsuojelulainsäädännön uudistamisen hankesivu](#)

Listaluonnos uhanalaisista luontotyypeistä on toimitettu eduskunnalle ja löytyy ympäristövaliokunnalle osoitetuista lausunnoista.

◦ [Luonnos luontotyyppien kuvauksista luonnonsuojeluasetuksen liitteeksi](#)

– Miten omaisuudensuoja on huomioitu valmistelussa?

Omaisuudensuojasta on keskusteltu ja se on huomioitu läpi valmisteluprosessin. Korvausjärjestelmän osalta lakiehdotukseen ei sisälly merkittäviä muutoksia. Jos suojelusta aiheutuisi maanomistajalle merkityksellistä haittaa, olisi hänellä oikeus saada valtiolta täysi korvaus.

Hallituksen esityksen yhteydessä annettiin valtioneuvoston lausuma, jossa todetaan, ettei asetus aiheuttaisi kansalaisiin tai oikeushenkilöihin kohdistuvia välittömiä oikeusvaikutuksia, eikä asetus sellaisenaan aiheuttaisi uusia sääntelytarpeita. Myöskään perustuslakivaliokunta ei pitänyt pykälää ongelmallisina omaisuudensuojan näkökulmasta.

– Mitä uhanalaisten luontotyyppien huomioon ottaminen tarkoittaisi?

Uhanalaisten luontotyyppien luettelointi valtioneuvoston asetuksessa sekä sitä täydentävä huomioonottamissäännös parantaisivat menettelyn ennakoitavuutta ja kohdistaisivat päätöksentekomenettelyihin liittyviä selvittämistarpeita aiempaa selvemmin. Tämän tavoitteena on siis tuoda tieto uhanalaisista luontotyypeistä helposti kaikkien saataville.

Luonnonsuojelulakiehdotuksessa valtioneuvostolle olisi säädetty valtuus antaa asetus uhanalaisista luontotyypeistä ja niiden määritelmistä (ehdotettu 64 §) - vastaavalla tavalla kuin uhanalaisten lajien osalta säädetään jo voimassa olevassa luonnonsuojelulaissa.

Uhanalaisen luontotyypin huomioon ottaminen ei tarkoita, että luontotyyppi automaattisesti suojeltaisiin eikä sitä, että hanketta ei voisi toteuttaa. Huomioon ottaminen voi tarkoittaa sitä, että hanke tehdään eri aikaan, eri tavalla tai että hanke toteutetaan vain osalla suunniteltua aluetta.

Huomioon ottamisella ei olisi suoria oikeusvaikutuksia vaan se toteutuu muun lainsäädännön kautta. Pykälä on luonteeltaan informatiivinen. Esimerkiksi kaivosluvituksessa ja malminetsinnässä, ympäristönsuojelulain mukaisessa turvetuotannossa tai maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavoituksessa uhanalaiset luontotyypit voitaisiin ottaa huomioon. Huomioon ottaminen riippuu siitä, missä päin Suomea mahdollinen hanke olisi tai minkä lainsäädännön puitteissa luontotyyppiä tarkasteltaisiin.

Alueen uhanalaisimpien ja luonnontilaisimpien luontotyyppien esiintymät pyrittäisiin säilyttämään, kun alueelle suunnitellaan toimintaa. Vähemmälle huomiolle voisivat jäädä esim. ihmistoimien vuoksi voimakkaasti muuttuneet esiintymät.

– Julkisuudessa on keskusteltu paljon uhanalaisten luontotyyppien kokonaispinta-alasta. Mikä merkitys sillä on?

Uhanalaisten luontotyyppien kokonaispinta-alalla ei ole pykälissä tarkoitettussa huomioon ottamisessa välitöntä merkitystä. Olennaista on se, mihin huomioon ottaminen kohdentuu. Vain osalle kokonaispinta-alasta kohdentuu toimenpiteitä, kuten kaavoitushankkeita. Ei ole mahdollista ennakoita mille alueille pykälän tarkoittamia toimenpiteitä tulevaisuudessa suunnitellaan.

Osa kokonaispinta-alasta on nykyisellään suojeltua aluetta.

ympäristöministeriö

– Onko asetus uhanalaisista luontotyypeistä jo valmis?

Luonnonsuojelulakiehdotuksessa valtioneuvostolle olisi säädetty valtuus antaa asetus uhanalaisista luontotyypeistä ja niiden määrittelmistä (ehdotettu 64 §) - vastaavalla tavalla kuin uhanalaisten lajien osalta säädetään jo voimassa olevassa luonnonsuojelulaissa. Luontotyypin säätämällä uhanalaiseksi ei olisi ollut välittömiä oikeusvaikutuksia, vastaavasti on siis säädetty uhanalaisista lajeista asetuksella jo nykyisen lain nojalla.

Asetusvalmistelu on ollut kesken, mutta alustavasti uhanalaisia luontotyyppijä tai luontotyyppiryhmiä arvioidaan olevan noin 80 kappaletta. Asetusluonnos ja perustelumuistio lähetettäisiin myöhemmin lausuntokierrokselle.

Lakia valmistellut työryhmä käsitteli luonnosta uhanalaisten luontotyyppien listaksi lokakuussa 2021. Lista jaettiin tällöin työryhmän työtilaan. Listaluonnos on toimitettu valiokuntakuulemisen yhteydessä eduskunnalle.

ympäristöministeriö

– Miten uudistus etenee?

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella 2.7.–6.9.2021. Lausuntokierros oli avoin kaikille ja lausuntoja jätettiin määräaikaan mennessä noin 200. Projektiryhmä jatkoi lakiesityksen viimeistelyä syksyllä 2021 lausuntokierroksella saadun palautteen ja jatkovalmistelun perusteella.

- [Tiedote 2.7.2021: Uusi luonnonsuojelulaki lausunnoille](#)
- [Ympäristöministeriö: Luonnonsuojelulain ja asetuksen uudistus](#)

ympäristöministeriö

– Miten uudistus on valmisteltu?

Ympäristöministeriö asetti 16.12.2019 hankkeen luonnonsuojelulainsäädännön uudistamiseksi. Hanke sisälsi varsinaisen luonnonsuojelulain (1096/1996) ja -asetuksen (160/1997) uudistamisen lisäksi projektit luonnonsuojelulla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyn lainsäädännön uudistamiseksi sekä ekologisen kompensaation kehittämiseksi.

Hankkeelle asetettiin laajapohjainen ohjausryhmä, joka on linjannut lainsäädännön valmistelua, ja luonnosta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi on valmisteltu projektiryhmässä.

Uudistusta on valmisteltu vuorovaikutteisesti ja avoimesti. Valmistelun alussa järjestettiin kaikille avoin verkkokuuleminen sekä kuultiin laajasti eri sidosryhmiä. Valmistelun kuluessa on työryhmätyön ohella ja sen yhteydessä kuultu asiantuntijoita, pidetty oikeustieteellinen seminaari luonnonsuojelulain kehittämisestä sekä perustettu teemakohtaisia alatyöryhmiä kuntien tehtävistä, metsästyksestä ja tiedonhallinnasta.

Projektiryhmässä on keskusteltu lain muutostarpeista ja jäseniltä on pyydetty työryhmässä käydyn keskustelun lisäksi myös kirjallisia kommentteja edellä mainitun teemataarkastelun pohjalta syntyneisiin ehdotuksiin, lain rakenteeseen, pykäläluonnoksiin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin. Kaikki hankkeen kokousten pöytäkirjat on myös talletettu Hankeikkunaan, jossa niihin voi tutustua tarkemmin.

- [Valtioneuvoston hankeikkuna: Luonnonsuojelulain uudistaminen](#)

Valmistelussa on hyödynnetty laajasti tutkimus- ja selvitysaineistoa. Näistä keskeisiä ovat mm. luonnonsuojelulainsäädännön toimivuusarvioinnit (SY 27/2010 ja SYKEra 19/2020), Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 (SY 5/2018), Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019 (Hyvärinen ym. 2019), Saamelaisten oikeuksien toteutuminen: kansainvälinen oikeusvertaileva tutkimus (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 4/2017), Suomen biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman 2012–2020 toteutuksen ja vaikutusten arviointi (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:36), Suojelualueverkosto muuttuvassa ilmastossa – kohti ilmastoviisasta suojelualuesuunnittelua (Suomen ympäristökeskuksen raportteja 1/2020) sekä Ekologisen kompensaation ohjauskeinojen kehittäminen (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 76/2018).

Valmistelun tieteellisen taustan vahvistamiseksi ympäristöministeriö kokosi lisäksi tiedoneuvontahanke SOFIN kanssa tutkijaryhmän, jonka tehtävänä oli luoda kokonaiskuvaa lakiuudistuksen vaikutuksista:

- [Tiedoneuvontahanke SOFI: Luonnonsuojelulain uudistuksessa kokeillaan uudenlaista tutkijayhteistyötä](#)

Joukko eri alojen tutkijoita keskittyi erityisesti luonnon monimuotoisuuteen, talouteen sekä ilmastoon kohdistuviin lakiuudistuksen vaikutuksiin.

- [Valtioneuvosto: Tutkijat: Luonnonsuojelulain uudistus etenemässä oikeaan suuntaan – suojelutoimien laajuus olennaista monimuotoisuuden turvaamisessa](#)

Tutkijayhteistyöllä saatiin monipuolinen ja kattava kokonaiskuva hankkeen vaikutuksista, ja se toimi pohjana lainvalmisteluhankkeen vaikutusarvioinnille ja projektiryhmien työlle.

ympäristöministeriö

– Miten laki parantaa luonnon monimuotoisuutta?

Useat ehdotuksista toteuttavat samanaikaisesti useampia teemoja: esimerkiksi luontotiedon hallintaa vahvistamalla vastataan osaltaan niin lajien ja luontotyyppien suojelun tarpeisiin, osallistumisen edistämiseen kuin ilmastonmuutoksen aiheuttamiin haasteisiin. Ehdotuksilla pyritään parantamaan monimuotoisuutta myös usealla tavalla ja eri tasoilla. Vahvistamalla luonnonsuojelun suunnittelujärjestelmää ja luontotiedon hallintaa luodaan edellytyksiä kokonaisvaltaisemmalle suunnittelulle, kun taas parantamalla luontotyyppien ja eliölaajien suojelua toimenpiteitä

kohdennetaan erityistä suojelua vaativiin kohteisiin. Lisäksi ehdotuksiin sisältyy monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen erilaisten palveluiden ja rahallisen avustuksen kautta, mikä monipuolistaa keinovalikoimaa. Vapaaehtoisen ekologisen kompensaation avulla taas voidaan edistää luonnon heikentymisen hyvittämistä sekä luoda myös taloudellista toimeliaisuutta ja uutta liiketoimintaa ja innovaatiomahdollisuuksia eri toimijaryhmille.

ympäristöministeriö

— Miten uusi luonnonsuojelulaki parantaa lajien suojelua?

Lain ymmärrettävyyttä ja selkeyttä parannettaisiin ja suojelun keinovalikoimaa laajennettaisiin esimerkiksi uhanalaisten lajien huomioon ottamista, avustettua leviämistä ja tieteelle ennestään tuntemattomien lajien suojelua vahvistamalla sekä kehittämällä sääntelyn rakennetta. Myös luontotiedon hallinnan tietojärjestelmiä kehitettäisiin, mikä parantaisi ajantasaisen tiedon saatavuutta ja tehostaisi suojelua.

ympäristöministeriö

— Miten uusi luonnonsuojelulaki parantaa luontotyyppien suojelua?

Luontotyyppien suojelua vahvistettaisiin nykyiseen lakiin verrattuna. Lakiin lisättäisiin uusi säännös uhanalaisten luontotyyppien luetteloinnista asetuksessa ja niiden huomioonottamista (sama koskee myös uhanalaisia lajeja). Tämän lisäksi lakiin ehdotetaan nykyisen rajauspäättösmenettelyn ohelle uutta, tiukasti suojeltujen luontotyyppien suojeluluokkaa, joka olisi voimassa suoraan lain nojalla. Lisäksi luonnonsuojelun suunnitteluvälineiden, taloudellisten tukimuotojen, vapaaehtoisen ekologisen kompensaation sekä luontotiedon saatavuuden kehittäminen hyödyttäisi myös luontotyyppien kokonaisvaltaisempaa turvaamista.

ympäristöministeriö

— Miten uusi luonnonsuojelulaki auttaa hillitsemään ilmastonmuutosta?

Lain tavoitepykälään ehdotetaan ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämistä. Tämä näkyy säännöstayalla mm. luonnonsuojelualueiden perustamisedellytyksissä ja avustetun leviämisen uudessa pykälässä. Kansallisen monimuotoisuusstrategian ja luontotiedon hallinnan avulla ilmastoasiat olisi mahdollista ottaa kokonaisvaltaisemmin huomioon. Lisäksi luonnonsuojelualueverkostolla on pinta-alansa puolesta merkitystä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Yleisellä tasolla luontotyyppien, lajien ja suojelualueiden turvaaminen tukee samalla ilmastonmuutoksen vaikutusten hallintaa.

ympäristöministeriö

— Mitkä ovat merkittävimmät erot edelliseen lakiin?

Lain tavoitteita ajantasaistettaisiin ja niihin lisättäisiin ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistäminen. Lain yleisiin säännöksiin ehdotetaan uutena esimerkiksi tieteellisen epävarmuuden huomioimista painottavaa varovaisuusperiaatetta, ympäristötietoisuutta ja saamelaiskulttuurin suojaa. Luonnonsuojelun hallinnosta ja viranomaisista säädettäisiin kokonaan omassa luvussa ja luonnonsuojelun suunnittelua ja luontotiedon hallintaa vahvistettaisiin monin tavoin. Luontotyyppien suojelua vahvistettaisiin esimerkiksi säätämällä asetuksessa uhanalaisista luontotyypeistä ja muutoinkin sääntelyä ajantasaistamalla ja monipuolistamalla. Eliölajien suojelun poikkeusedellytykset sisällytettäisiin nykyisestä poiketen myös direktiivilajien osalta luonnonsuojelulakiin ja CITES-lajien vaihdannasta säädettäisiin kokonaan omassa luvussaan. Vapaaehtoista ekologista kompensaatiota koskevat säännökset tulisivat kokonaan uutena suojelukeinona lakiin ja vapaaehtoisille suojeluohjelmille, kuten Helmi- ja Metso-ohjelmat, luotaisiin säädösperusta lakiin. Lisäksi nykyisen lain nojalla perustetuissa kansallis- ja luonnonpuistoissa ei olisi ehdotuksen mukaan enää jatkossa mahdollista myöntää lupaa malminetsintään. Myös valtion muilla luonnonsuojelualueilla malminetsinnän edellytyksiä tarkennettaisiin.

Ehdotetuista muutoksista huolimatta voimassa olevan luonnonsuojelulain yleinen rakenne ja sen useat pykälät säilyisivät sisällöllisesti pitkälti ennallaan. Esimerkiksi luonnonsuojelualueita, Natura 2000 -alueita, monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukemista, korvauksia, valvontaa ja muutoksenhakua koskevat säännökset säilyisivät pitkälti nykyistä vastaavina, mutta niissä havaitut puutteet korjattaisiin ja säännöksiä myös täsmennettäisiin.

ympäristöministeriö

— Mitä tarkoittaa ekologinen kompensaatio?

Luonnonsuojelulakiin lisättäisiin uusi luku vapaaehtoisesta ekologisesta kompensaatiosta. Luvussa säädettäisiin luonnonarvojen tuottamisesta ja vapaaehtoisen hyvittämisen varmentamisesta.

Ekologinen kompensaatio on taloudellinen ohjauskeino, joka aiheuttaja vastaa -periaatteen mukaisesti sisällyttää luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvien haittojen kustannukset hankkeen toteutuskustannuksiin.

Ekologinen kompensaatio on luonnonarvoille taloudellisesta toiminnasta aiheutuvan heikennyksen hyvittämistä. Toimenpiteillä parannetaan heikennettävän alueen ulkopuolella esimerkiksi heikentynyttä luontotyyppiä esiintymää tai lajin esiintymispaikkaa ennallistamalla tai muutoin sen pinta-alaa tai laatua siten, että tuotetaan heikennystä vastaava lisäys. Tavoitteena on sovittaa yhteiskunnan kannalta tarpeellinen taloudellinen toiminta ja luonnonarvojen suojelu yhteen siten, että lopputulos on ympäristön ja luonnon suojelun kannalta vähintään yhtä hyvä kuin ennen luontoa heikentävää toimintaa (no net loss).

o [Ympäristöministeriö: Ekologinen kompensaatio eli heikennyksen hyvittäminen](#) PDF 1001kB

Lähtökohtaisesti heikennys on toteutettava saman luonnonarvon parantamisella, mutta joissain tilanteissa voidaan hyvittää heikennys parantamalla vähintään yhtä uhanalaista luonnonarvoa tai estää luonnonarvon odotettavissa oleva menetys suojelemalla se pysyvästi (suojelehyvitys). Kompensaation on kuitenkin aina oltava lisäistä eli tuotettava jotain enemmän kuin muuten muodostuisi ja oltava pysyvää. Hyvitys tulee pääsääntöisesti tuottaa samalla metsäkasvillisuusvyöhykkeellä ja viimeistään 3 vuoden kuluessa heikennyksestä.

ympäristöministeriö

– Mikä on Luontopaneelin rooli?

Luontopaneeli kokoaa luonnon monimuotoisuutta koskevaa tutkimustietoa päättäjien, asiantuntijoiden ja kansalaisten hyödynnettäväksi. Luontopaneeli on riippumaton, tieteellinen asiantuntijapaneeli, joka tukee luontopolitiikan suunnittelua ja päätöksentekoa. Luontopaneeli voi antaa myös lausuntoja luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavista suunnitelmista ja muista asiakirjoista. Voimassa olevassa ilmastolaissa, kuten myös parhaillaan eduskunnan käsittelyssä olevassa uudessa ilmastolaissa, säädetään vastaavaan tapaan ilmastopaneelista.

Voimassa olevaan luonnonsuojelulakiin ei sisälly säännöksiä Luontopaneelista, vaan sen nykyinen toiminta perustuu ympäristöministeriön päätökseen (20.4.2020). Uudessa lakiehdotuksessa luontopaneelista säädettäisiin laissa. Luontopaneeli ei kuitenkaan olisi viranomainen, eikä se osallistuisi lain mukaiseen päätöksentekoon, vaan olisi tieteellinen asiantuntijaelin, jonka rahoituksesta päätetään valtion talousarviossa.

ympäristöministeriö

– Mitä vaikutuksia lailla on maanomistajille, kunnille, yksityisille kansalaisille jne.?

Luonnonsuojelulain säännöksillä on monenlaisia vaikutuksia, koska sen tarkoituksena on erityisesti arvokkaiden alueiden, luontotyyppien ja lajien suojeleminen. Laissa asetetaan erilaisia rajoituksia ja kieltoja, mutta samalla mahdollistetaan monin tavoin esimerkiksi ulkoilun ja virkistyskäytön edellytyksiä esimerkiksi kansallispuistojen avulla. Maanomistajan asemaan eri tavoin voivat vaikuttaa laissa asetetut alueiden käyttöä koskevat rajoitukset, mutta näihin liittyy pääsääntöisesti myös valtion korvausvelvollisuus. Lisäksi laissa mahdollistetaan taloudellisen tuen edellytyksiä vapaaehtoisen suojelun toteuttamiseksi sekä myös luontoarvojen tuottaminen ekologisen kompensaation tarpeisiin.

Kunnat voivat monin tavoin osaltaan edistää luonnon monimuotoisuuden turvaamista, mutta luonnonsuojelulaissa ei kunnille aseteta erikseen erityisiä velvoitteita, yleisen monimuotoisuuden edistämisen lisäksi. Luonnonsuojelulaki ei myöskään kohdistu esimerkiksi erityisesti metsien käyttöön, vaan koskee yleisesti kaikkea toimintaa. Metsien käyttöä, kuten muutakin toimintaa, voidaan lain säännöksillä kuitenkin rajoittaa, jos se kohdistuisi suojeltuihin luontoarvoihin.

Yksityisten kansalaisten kannalta luonnonsuojelulailla pyritään esimerkiksi edistämään yleistä ympäristötietoisuutta ja osallisuutta oman elinympäristön päätöksentekoon, turvaamaan suojele-, ulkoilu- ja virkistysarvoja mm. suojelualueiden avulla sekä mahdollistamalla taloudellisen tuen saamista vapaaehtoiseen suojeluun.

ympäristöministeriö

– Vapaaehtoinen suojeleminen?

Lakiin ehdotetaan säännöksiä mm. monimuotoisuuden suojelun ja hoidon taloudellisesta tukemisesta. Lisäksi säännöksiin sisältyy vapaaehtoisen kompensaation edistämiseen ja luonnonarvojen tuottamiseen liittyviä ehdotuksia. Suojelun toteuttamisen lähtökohtana on yleensä vapaaehtoisten keinojen ensisijaisuus, ja maanomistajien kanssa pyritään pääsemään yhteisymmärrykseen suojelun toteuttamisesta.

Lakiin ehdotetaan säännöksiä elinympäristöjen, luontotyyppien ja eliöeläinten suojelua ja niiden tilan parantamista koskevista vapaaehtoisista toimenpideohjelmista, kuten Helmi- ja Metso-ohjelmat. Näissä toimenpideohjelmissä määritellään usean vuoden määräiset ja laadulliset tavoitteet luonnon monimuotoisuutta edistävillä toimenpiteillä, määritellään ministeriöiden ja valtion viranomaisten vastuut sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta. Näiden ohjelmien avulla on jo nyt saatu aikaan hyviä tuloksia, ja niiden asemaa pyritään entisestään vahvistamaan ottamalla ohjelmista säännökset luonnonsuojelulakiin.

ympäristöministeriö

– Korvaukset suojelusta?

Luonnonsuojelulaki on perinteisesti kohdentunut erillisten luonnonsuojelualueiden perustamiseen sekä eliöeläinten ja luontotyyppien suojeluun. Suojelun ja siihen liittyvien erilaisten kieltojen ohella laissa pyritään myös turvaamaan maanomistajien oikeusturva oikeudenmukaisen korvausjärjestelmän avulla, mikä tukee luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä. Laki perustuu täyden korvauksen periaatteelle, mikäli rajoituksista aiheutuu maanomistajalle merkityksellistä haittaa. Valmistelussa on katsottu, että lakia olisin tarpeen myös joiltain osin tarkentaa ja täsmentää. Korvausten osalta ehdotetaan esimerkiksi luonnonsuojelulain kielloista maanomistajalle aiheutuvien kumulatiivisten vaikutusten huomioon ottamista, jotta arvioinnissa voitaisiin huomioida samalle maanomistajalle aiheutuvat vaikutukset kokonaisvaltaisemmin. Lisäksi korvauksia koskevaa sääntelyä on pyritty rakenteellisesti selkeyttämään ymmärrettävyyden lisäämiseksi.

ympäristöministeriö

Lisätietoja

Pasi Kallio, lainsäädäntöneuvos

ympäristöministeriö, Luontoympäristöosasto, Luonnonsuojelu ja -hoito

☎ [0295250251](tel:0295250251)

✉ etunimi.sukunimi@gov.fi

Tarja Haaranen, ylijohdaja

ympäristöministeriö, Luontoympäristöosasto

☎ [0295250282](tel:0295250282)

✉ etunimi.sukunimi@gov.fi